

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУ, КЫЗЫЛ ХОРАЙ КОМИТЕДИНИН БОЛГАН АЖЫЛЧЫ ЧОННАРЫН ДЕПУТАТТАРЫНЫН ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИН ОРГАНЫ

1951
март
13
вторник
№ 50 (2224)
ӨРТЭЭ 20 КӨП.

ССРЭ-нің 1951 чыла күрүнө бюджети долза, Совет куру- нениң тайбыңга ынакшылдыг политиказының дугайын, ооң социалистиг экономиказының тайбың характериниң дуга- йын чаа күш-биле херечилеп турар.

Социалистиг күрүнениң бюджети

ССРЭ-нің Дээди Совединиң Эвилед-
дин Совединиң болгаш Националдар Со-
вединиң катышкан хуралында 1951 чыл-
да СССР Эвилелиниң күрүнө бюджетиниң
дугайында илеткеди дыңнаан.

ССРЭ-нің Дээди Совединге көрдү-
ри билте болгаш бадылаттары-биле
жирден Совет күрүнениң бюджети дол-
за, 1951 чылда улус ажал-агыяын хөг-
жүдериниң күрүнө планы-биле бүрүн
холбаштыр тургустунган. Бо чылын кү-
рүнө бюджетиниң нинти хемчээлини
орулгалар талазы-биле 457 миллиард
992 миллион 503 муң рубль түңгө,
орулгалары чарыгалдардан 6 мил-
лиард 489 миллион рубль ажал турар
кылдыр көрүп турар. 1950 чыл-биле до-
мейлээрге бюджеттин орулгалары 8,5
хуу, ынаачарга чарыгалдары 9,4 хуу
уладыр. Бистиниң социалистиг улуг
өзүлдө биле, Совет күрүнениң эконо-
мниң күш-шылдыгынын чыгылыш чок
быжыкканынын дугайын херечилеп тур-
ар. 1951 чылдын бюджетиде сан-хөөнүң
курлавырлары-биле социалистиг эконо-
миканың улам ыңайты көдүрүшкүчүн
болгаш ажалчы массаларның чагай чо-
руунуң база культуразынын бедейлге-
нин хандырар күчүлөөлиги.

Совет чурттуң хамаатыларының тур-
гузучу күш-агыяын, Ленин—Сталин-
ның партиязының удуртулазы-биле
бистин улугун чаалап алган, ажал-
агыяй культура тургузушкунда кай-
гамчыктыг чедишининиң төлөвилеп
турар бюджетте тодаргай илередиң тур-
ар. Совет кижилер дайн сөөлүндеги
сталинчы беш чылдын кол сорулгаларын
чедишининиң күсеткен, улус ажал-
агыяын катеп тургузарын чөдөп алган
болгаш улугу болгаш көдөп ажал-
агыяй бүдүрүлгезиниң дайн мурунда-
гы деңгелин дыка ашкан. Чүгө 1950
чылда безин СССР-нің улугу күрүнүн
нинти продукциязы 1949 чыл-биле до-
мейлээрге 23 хуу өскөн, күш-агыянын
бүдүрүчкүдүң база катеп бедең болгаш
продукциянын бот-өртэс чигеэни. Көдө
өкмөт-агыяйда улуг чедишинин чөдөп
алдынган, тараа культуразынын нинти
дүжүдү 1950 чылда 7 миллиард 600
миллион луб болган, колхозчу тараачы-
нар нийтиний мал ажалчы хөгжүдери-
ниң дугайында партияның болгаш ча-
занкы салган сорулгаларын улуг соруқ
кирилдөө биле шийтирилеп турар.
Улус ажал-агыянын кайгамчыктыг
чедишининин болгаш национал
орулганын өзүлдөзгө үндөзлөш, ажал-
агыяй чоннарынын материалдыг чагай
чоруу чыгылыш чокка энжип турар.
Ол болза, ажалчын, албан хаакчытар-
ның реалдыг ажал-төлевириниң бол-
гаш тараачынарын орулгаларынын
бедейинде, аш-чөм болгаш улугу
тур бараннарынын үрүмкөп садар
өртөктериниң үргүлчү кудуладышкы-
нына, улугун хергелгенин өзүлдө-
зинге бодунуң илергелгезиникин тып
турар.

Национал орулганын өзүлдөзгө беш
чыл планын ызууга 38 хуу хемчөөлгө
көрөп турда, СССР-нің национал орул-
газы 1949 чылдын деңгелин 1950 чыл-
да 64 хуу ашкан. Чүгө эрткен чылын
национал орулга 21 хуу улгаткан, ы-
наачарга ажалчын, албан хаакчытарын
болгаш тараачынарын орулгалары
чылдын дүжүдү деңгелинде чонун
орулгалары улам бедей, массаларны
чагай чоруу улам көдүрүлүр.

Улус ажал-агыянын өзүлдөзгө-биле
болгаш өртөктериниң үргүлчү кудула-
дышкыны-биле холбаштыр совет
рубльдин садып алыкчы өртөө элөөн
өскөн болгаш даштыкы ажалчын кур-
су-биле демейлээрге совет рубльдин
курсу энжизен. Совет сан-хөөнүң бы-
жыккын чугула көргүзүү болза, соци-
алистиг ажал-агыянын чыгылызынын үн-
дөзгө болуп турар күрүнө бюджетиниң
орулгаларынын чыгылыш чок улга-
дышыны болуп турар. Дайын сөөлүндеги
беш чыл планының бүгү чылдарының
дүжүдү бистин бюджетиде чыгылыш чары-
галдардан орулгалары элөөн ажал-
агыяй чок күсөдөп келген.

Совет бюджет — хамааты улугурун
болгаш көдөп ажал-агыяын хөгжүдери-
не, миллион-миллион кижилериниң ча-
гай чоруу болгаш культуразын көдү-
рине улугун күженишининиң улга-
ндырып турар тайбыңга ынакшылдыг
социалистиг күрүнениң бюджетиде болуп
Совет бюджеттин тайбың характери ооң
орулгаларынын болгаш чарыгалдары-
ның чүүл бүрүзүнде тодаргай илерети-
ниң турар.

Эрткен беш чылдын дүжүдү улус
ажал-агыянынга бюджеттен күрүнениң
салышкыны канчаар-даа ажал улугу
түң — 708,1 миллиард рубль болган.
Ол хөрөңжилерини күсөдөп биле муң-
муң чаа улугу бүдүрүлгелер тургустунган
болгаш катеп тургустунган, он-он мил-
лион дербелчин метр чурталга шөлдө-
риниң тулдуге кирген, чурттуң бүдүрү-
чү күштериниң күчүлүгү көдүрүшкүнү
боттанып турар болгаш бойдузуңа ча-
артырынын улуг планнары амыдыралда
боттанып турар. Бо беш чылдын дүжү-
дү күрүнө социал-культура хемчөгө-
лөрине 524,5 миллиард рубльдин чары-
галдан, ол түңгө кирип улуг хөңгө кирип
чыгылышкынынга, кадык камгалааның
болгаш социал хандырдылгача чары-
галдар болуп турган.

ССРЭ-нің Дээди Совединге бадыла-
тары-биле кирген 1951 чылдын бюдже-
ти-биле күрүнениң тайбыңга ынак-
шылдыг экономиказының дугайын, ооң
социалистиг экономиказының тайбың ха-
рактериниң дугайын чаа күш-биле хер-
ечилеп турар.

Бюджеттин чарыгалдарынын улуг
хөңгө кирип, улус ажал-агыяын
болгаш социал-культура хемчөгө-
лөрине саң-хөөжүдөргө ажаландырылга
болуп турар. Чурттуң оран-камгалааның
чарыгалдарын бюджеттин нинти чары-
галдардан 21,3 хуу хемчөөлгө тодар-
гайлаан, ынаачарга дайн мурундагы
1940 чылда ол чарыгалдар СССР-нің
күрүнө бюджетиниң бүгү чарыгалдары-
ның 32,5 хууу болуп турган. Ол ыш-
каш совет бюджеттин характерлик онза
күшү болза, ооң орулгаларынын улуг
хөңгө кирип социалистиг улугу бүдү-
рүлгелерден кирдилер болуп, чондан
үндүрүгү 1951 чылдын бюджетиниң
орулга кезеңиниң чүгө 9,4 хууууң
өскөн турарында болуп турар.

Совет бюджетте шуут удурланышкан
чүгө болза, АКШ-тын, Англияның бол-
гаш капиталдын өске-даа чурттарынын
күрүнө бюджеттери болуп турар. Аме-
риканың Катышкан Штаттарының баш-
карыкчы бөлүктөрү Кореяда хааныг аг-
рессияны боттандырып база кыдат ор-
тулук Тайваньны эжелеп албашаан, де-
легейин чаа дайынынын калчаалыг бе-
леткенин чорудуп турар. Америк мил-
итаристер болгаш оларга бараан болуп
турар маршаллыктан чурттарының чары-
гычылары боо-чөпсекти эңдере бүдү-
рүп үндүрерин чүткүлдү-биле чоруду-
лашаан, шериг улугурун үрдүндүрүп,
хамааты бүдүрүлгезин улугу-биле кызы-
рып турарлар. Импералистиг дайн
кыпсыкчалары боо-чөпсекке болгаш бе-
регини бөлүп тургузарынга канчаар-даа

аажо-күй хөрөңжилерин чарыгдавы-
лаан, боттарынын шериг бюджеттерин
канчаар-даа аажо улуг хемчөөлгө че-
диргенер.
АКШ-тын, Англияны болгаш өске-
даа импералистиг чурттарының амгы
бюджеттери—агрессия утка-шынары ту-
юлунга четкен, бүрүнү-биле шериг бюдже-
ди болуп турар. Трүмөниң конгрессе
чоруткан чагазында айтып турары
ышкаш 1951—1952 чылда АКШ-тын
бюджетинде дайн сорулгаларына ажал-
андырылганы 50 миллиард доллар хем-
чөөлгө төлөвилээни чугалаарга-ла че-
тир. Ол түң болза, дайн мурундагы
1938—1939 чылда АКШ-тын шериг ча-
рыгалдарында барык-ла 50 катеп
ажып, база 1941—1942 чылда дайыңга
чарыгалдарында барык-ла ийи катеп
хөңгө кирип турар. Америк имперали-
стер бодунуң бараан болукчуларына ал-
бадалды күштердиришкан, бүгү-ле
маршаллыктан чурттарга шериг бюдже-
ттериниң канчаар-даа аажо улуг
өзүлдөзгөн чөдөп алганнар. Чижээ,
Англияда болгаш Францияда бо бюджет
чылдында дайының дорт чарыгалдары
эрткен чыл-биле демейлээрге ийи катеп
улгадып турар.

Капиталдын чурттарында боо-чөп-
секти калчаалыг эңдере бүдүрүп үн-
дүрүшкүнү болгаш шериг чарыгалдары-
нын үндүрүшкүнү ажалчы чонун
үлөп дээрбездеринын күсөди биле бол-
дунуп турар. Калбак ажалчы массалар-
ны капиталистиг ызуу-биле дарлап хем-
дирип чорук улам-на араатаныг хөви-
рил болуп турар. Бүгү-ле буржуа ку-
рүндөгө аш-чөм болгаш барааннан ор-
төктериниң улуг аарташкыны-биле ка-
ды аар-берге үндүрүгү база соксаал чок
өзүп турар. Үндүрүгү болза, капитали-
стиг бюджеттериниң үндөзгөн болгаш
оларнын бүгү орулгаларынын улуг хөң-
гө кирип турар.

Совет кижилер капитализмниң айы-
лында кезээ мөңгөге адырдылган. СССР-
ниниң төөгүлүгү үлөгер чижээ эңдери-
шкан, улус демократиязынын ажалчы
чоннары социализм тургузушкунуң
өрүндө кирген. Совет Эвилели тайбың
талаалачыларынын улуг фронтунун баш-
тап, бүгү делегейде тайбыңдык болгаш
демократиянын күчүлүгү чөлөнгөни бол-
уп турар. Чогадыкты тайбың күш-
ажылында ажалдап турар бистин улугу-
рус Төрөөн чурттуң күш-шылдыгын бы-
жыгалап турар. Совет кижилер комму-
низмниң улуг чөпсеклээш ишери—сүт
күжү-биле ажалдаар канчаар-даа аажо
улуг элктри станцияларынын болгаш
каналдарынын тудуушкунуң улуг соруқ
киришкени биле киргенер.

ССРЭ-нің Дээди Совединге бадыла-
тары-биле кирген 1951 чылдын бюдже-
ти-биле күрүнениң социалистиг эконо-
миканың чагай чоруунуң болгаш
культуразынын улам ыңайты көдүр-
лүшкүнү болгаш совет күрүнениң кү-
чү-шылдыгынын быжыгышынын хан-
дырар.

Ленин — Сталинниң улуг партиязы-
ның удуртулазы-биле совет улусу 1951
чылда улус ажал-агыянын планының
хуусаа бетинде күсөлдөзгө дөш күш-
ажылынын бүдүрүчкүлүнүң үзүм-соксаал
чок өзүлдөзгө болгаш техниканың эки
ажылды дөш, замангалынын шыңгыы
корум-чуруму дөш, социалистиг ажал-
агыяын улам ыңайты көдүрүшкүнү
дөш чүткүлдүг демейлиг турар. 1951
чылдын бүдүрүлгө болгаш сая-хөө плано-
нарынын чедишининиң күсөлдөзгө Совет
Эвилелиниң бүдүрүчкү күштериниң
улам ыңайты хөгжүлдөзгөн хандырар
болгаш бистин чуртка коммунистиг тур-
гузушкунуң тепилерин бедейлеринге
дузалаар.

«Правданың» март 8-те мурунку
чүлү.

ССРЭ-нің Дээди Совединиң сессиязы Эвиледин Совединде

Март 8-тин кезе 6 шакта Эвилед-
дин Совединиң хуралы ажытынган.
Даргаын столунун артында — Эви-
леддин Совединиң даргазы М. А. Ясенов
болгаш ооң оракачылары — А. И. Ки-
риченко, Т. М. Зуева, А. Ю. Снечук,
А. И. Нязов.

Часаак жокаларына эштер В. М.
Молотов, Г. М. Маленков, К. Е. Во-
рошилов, Л. М. Каганович, Н. С. Хру-
щев, Н. М. Шверник, М. А. Суслев,
П. К. Пономаренко олар көстүп келирге
депутаттар болгаш аалчылар байырлап
утканынар.

Залга хөңгө кирип аалчылар — Мос-
квa бүдүрүлгелериниң стажановчулары,
эртемниң, литератураның болгаш уран-
чүүдериниң ажалдакчылары, совет бол-
гаш даштыкы парлалгаларынын төлөзө-
чилери, база ол ышкаш даштыкы чурт-
тарының Москвада элчин черлериниң ке-
жигүнери олдуржуп турган.

Эдериниң илеткел кылары-биле Эви-
леддин Совединиң Бюджет комиссиязы-
ның даргазы депутат Л. Р. Коринцево
сөс берген.

Эвиледдин Совединиң Бюджет комис-
сиязынын эдериниң илеткелиниң оонда
күрүнө бюджетиниң төлөвилелиниң ду-
гайында саналдар бээрине кирген.

Санал берип чүгө чугалаан депутат-
тар боттарынын чугалаарына чаа бюдже-
ттин төлөвилелин чаңгыс эп-сеткил-
биле чүлүлдүг деп көрүшкөн, ук бюджет
бистин төрөөн чуртувустун улус ажал-
агыяй болгаш культуразын, совет эки-
лериниң чагай амыдыралын улам чече-
ктендирип сайырадырыне бүрүн улган-
ган деп демделеп турганнар.

Депутат М. С. Греуха (Украина ССР)
ажал-агыяй болгаш культура тургузуш-
кунуң талазы-биле совет улугуң
шылгангай чедишининиң дугайын
чугалаан. Эрткен чылдын төңчү-
зүндө-ле Украина ССР-нің улугу нинти
продукцияны бүдүрүп үндүрериниң
деңгелинин дайн мурундагы турган
хемчөөлгө ашкан. Дайын сөөлүндеги
чылдарынын иштинде Украинада улугу-
пурнуң чаа адырлары тургустунган.
1951 чылда тарылга шөлдү, эң ылангыя
көдөп, чигир сөккөзү, лён, болгаш ө-
ске-даа техниктиг культузаларынын та-
рылга шөлдү дыка калбарган. Партияны
болгаш казактын хүн-бүрү көргүзүп ту-
рар дузаламчынынын ачызы-биле рес-
публиканың көдөп ажал-агыяй улуг күш
тур тролоттар, комбайннар болгаш ө-
ске-даа машина техника-биле хүн дудум-
на чөпсеклээш турар.

Днепроин болгаш Муруну-Украиниң
сүт күжү-биле ажалдаар элктри стан-
цияларынын тудуп тургузар дугайында
партиянын болгаш казактын доктаалы
Совет Украинага төөгүлүгү улуг дуза-
ламчы болуп.

Ленин — Сталинниң партиязынын
хөрөөне кызыгар чок бердинген укра-
ин улус эш Сталинниң салган улуг
сорулгаларын күсөдиринге бодунуң бү-
гү күштерин бээр — деп депутат Греуха
меделген. (Адыш чашкаашкыны).

Депутат И. И. Румянцева (Москва)
бодунуң чугаазына Москваның улугу
бүдүрүлгелери 1950 чылдын программа-
нын хуусаазында күсөттишпаан, беш
чылдын сөөлү чылынга хөрдүнгөниге
бодарга 30 хуу ажал продукцияны бү-
дүрүп үндүргенин меделген. Москва-
ның улугу эрткен чылын пландан
бир миллиард ажал рубльдин чылдары-
нын берген.

Партияны болгаш казактын, эш
Сталинниң бодунуң үргүлчү дузалам-
чыларынын ачызы-биле Москваны чаар-
тып тургузар талазы-биле ажал чыл бү-
рүдө калбарып турар. Москвачылар
эрткен чылын 535 муң дербелчин метр
чаа чурталга шөлдөп алган.

Депутат Румянцева Москваны электр-
энергия-биле хандырарына Волгада сүт
күжү-биле ажалдаар электри станция-
ларыны канчаар-даа аажо улуг ужу-
дузалынын демделгелишпаан, найсылал-
дыг ажалчы чоннары коммунизмниң
улуг тудуларынын ажалын калбары-
рынга бүгү талазы дузаламчыны көр-
гүзөр деп меделген.

Депутат А. Е. Клементев (Белорусс
ССР) дайн сөөлүндеги үеде республика-
да тургузушкунуң дугайын чугала-
лаан. Белорусс улугун дугайында пар-
тияны болгаш казактын улуг дуза-
ламчынынын, эш Сталинниң ада-өгбө
сагыш салышкынынын ачызы-биле да-
йын сөөлүндеги беш чыл планының

чылдарында Белоруссияның улугу
бүдүрүлгелери, колхозтары, совхозтары,
культура-чырыдышынын албан черлери
бүрүнү-биле катеп тургустунган. 1946—
1950 чылдарнын дүжүдү республи-
каның улус ажал-агыяын улуг капи-
тал салышкыны кирген. Чаа улугу-
улуг улугу бүдүрүлгелери — трактор-
нуң, автомобильдин, локомотивдин
болгаш өске-даа чүүлдериниң заводтары
тургустунган. Республиканың көдөп
ажал-агыяйнда трактор парназынын кү-
чүзү дайн мурундагы 1940 чыл-биле
домейлээрге бодун чартык катеп улган.
Белорусс улус эртемниң, культураны
болгаш уран-чүүлдүң талазы-биле
улуг чедишининиң чөдөп алган.

Белорусс ССР-нің 1951 чылда бюдже-
ди 1940 чылдын бюджетинден барык-
ла ийи катеп ажал турар. Ооң хол ке-
зини чырыдышкыныча, кадык камгала-
ныча болгаш социал хандырдылгаче уг-
ландырып турар.

Депутат Клементев чугаазынын төңчү-
зүне республиканың ыш улугурунун
хөгжүлдөзгө чөтүрү күжөңгей сал-
бын Министрствоуңун ажалында чет-
пестериниң дугайын чугалаан.

—Англи-америк импералистер шериг
чарыгалдарын улугурун турда. Дээди
Советке чугалаажыры-биле кирген
ССРЭ-нің күрүнө бюджетинде тайбың
тургузушкуну ажаландырары кол
черни эзелеп турар. Бистин бюджети-
вис — тайбының бюджетиде — деп
депутат М. С. Попова (Алтай край) чуга-
лаан. Совет күрүнениң бюджетиде улус
ажал-агыяын хөгжүлдөзгөнай майы хире
улуг күш болуп турарын Алтай край-
ның чижээ-биле депутат Попова көргүс-
көн. Дайын сөөлүндеги чылдарнын дү-
жүдүндө крайда чаа-чаа улугурун
бүдүрүлгелери ажалдааткан, 15 чаа маши-
на-трактор станцияларын тургустунган.
Беш чылдын дүжүдүндө тарылга шөлдү
40 хуу, ынаачарга казын чыгып тарыыр
кызыл-тастың тарылгазы — 70 хуу уг-
гаткан.

Крайны МТС-тери, колхозтары бол-
гаш совхозтары күчүлүгү техниказы шиг-
гээдип ала турарын демделгелишпаан, ол
техника долзуу-биле ажалатынмай тур-
ар деп депутат Попова айткан. Көдөп
ажал-агыяй болгаш совхозтар Министр-
стволары колхозтарга болгаш совхозтар-
га көдөп ажал-агыяын мурнакчы дүжү-
күлгөзүн пропагандалаарыга херестиг
каадырлар белектериниң айттырларынын
чөтпөс ажалдап турарын эш Попова ча-
а меделген.

Депутат В. Ю. Ньюка (Литва ССР)
республикага Совет эрге-чагырганын
тургустунган хүнүндө бээр 10 чыл
болган ооң эрткен чылын демделеп эр-
тирген литов улугу чедишининиң
чугалаан.

—Буржуа тургузгунуң үзгөндө лит-
ва улус англи-америк импералистерниң
кадык-дошкун мөлчүлгезинге таваржып
чоран, олар болза, сатыныкчы литов
буржуазиянын дузаламчызы-биле чурт-
туң бүгү чиг-экономияны хөгжүлдөзгө
үргүлчү саададып турганнар. Совет тур-
гузушкунуң дугайында күштерин
хөгжүлдөзгөниң эң дегеркей аргаларын
ажыткан. Дайын сөөлүндеги чылдарда
республикада хөй-хөй чаа заводтар бол-
гаш фабрикалар тургустунган. Колхоз-
чу тургузгунуң бүрүн тилгелени чөдө-
п алганы көдөп ажал-агыяйга кайгам-
чыктыг чартылгалар болган. Национал
кеверилгү, социалистиг утка-шынарлыг
литва культура чече-телген — деп
депутат Ньюка чугалаан.

Депутат И. Т. Гришин (Сталинград
область) Сталинградтын катеп тургу-
зушкунунун дугайын болгаш чаа бү-
дүрүлгелер тудуп тургузар талазы-биле
сталинградчыларын күш-ажылы чөдө-
п иштининиң дугайын чугалаан. Сталин-
градтын сүт күжү-биле ажалдаар
электростанциязынын болгаш Волга-Дон-
нуң судно чорур канынанын тудушу-
нуң областың мурунунга тергин улуг
перспективаларын ажыдып берип ту-
рар.

—Сталинниң гениинге удуртурган
совет шеригер улуг тулушкунуңга
тиилтербес совет чөпсекти ийи удаа
алдыртынган Сталинград чегинге
коммунизмниң чеди улуг тудуларын
ийизи чорутунуп турар чорук бисти
өөртүп турардыр. Сталинградчылар,
партияны болгаш казактын бедей бу-

зурелин шыңзыдып, доктаатынган ху-
сааларда тудушкуну планының күсөлдө-
зил хандырар дөш бүгү күштери-
биле ажалдаарлар — деп депутат чу-
гаалаан.

Чамдык министрстволарны болгаш
ведомстволарны, ылангыя Тудат мате-
риалдарынын улугурун Министрст-
воуңун база Орук харылзаанының ми-
нистрствозунуң талазында Сталин-
градча дузалаарын күштердериниң
дугайында айтырыгын депутат Гришин
тургустунган.

Нефтичилер боттарынын социалистиг
бот хүлөөлгелерин күсөттишпаан, 1950
чылда күрүнө пландан ажал чүс-чүс
муң тонна нефтин бергенер деп Нефти
үлөтүрүнүн министри Н. К. Байко-
в дөйткөкөн. Нефти тыгызынга бол-
гаш нефти болбаазырадырыне бедей бу-
дүрүчүлүгү чаа техниканы сиңгитирип
кирген.

Партия болгаш казаң нефтичилерниң
дугайында үргүлчү сагыш салып турар.
Эрткен чылын нефтичилерге 1949 чыл-
дазында бир чартык катеп хөй чурт-
талга бакчынарын тудуп берген. Нефти
үлөтүрүнүн ажалчыларыга үр ажалдан
дөш шаннал төлөөр дугайында
шинтир үнгөн.

Бистин мурунуска улуг Сталинниң
салган сорулгаларын күсөдир дөш
нефтичилер күжүн харамнамастар деп
министр сөөлүгү сөзүңе чугалаан.

— Бистин чуртувуска коммунизмни
тургузарынга азербайджаның улугурун
бүгү күштерин берип турарлар — деп
депутат Т. И. Кулиев (Азербайджан
ССР) чугалаан. Республиканың бүдү-
рүлгелери эрткен чылын 1950 чылдын
планында көрдүнгөниден дыка хөй
продукцияларын бүдүрүп үндүргенер.

Ажал-агыяын мурнакчы адыры —
нефти үлөтүрү программаны чедиш-
кыны-биле дооскан. Азербайджаның
хөвө тарыыр колхозтары болгаш сов-
хозтары хөвө дузарынын күрүнө пла-
ны хуусаа бетинде күсөткенер. Тара-
а, рис белектелиниң, картофельдин
болгаш көдөп ажал-агыяын өске-даа
продукцияларынын күрүнөге дузар
планы ажал күсөткөнгө.

1951 чылдын күрүнө бюджетин бады-
лаар деп саналды депутат Кулиев дет-
көн.

— Бистин бүгү-ле тилгелериниң
соруқ киришкын болгаш организациязы-
ның улугуң аас-кежиниң чалкычы, бү-
гү делегейге тайбың дөш демиселдин
туту эш Сталинны Россия Федерациязы-
ның Дээди Совединге бодунуң депута-
ты кылдыр сонгуу улуг аас-кежин бол-
гаш алдар Ленинградчылар таваржы-
кан — деп депутат И. П. Петров чуга-
лаан (үр адыш чашкаашкыны болган). Эш
Сталинниң идеягени боттарынын
кызыманай күш-ажылы-биле шыңзык-
тырар дөш Ленинградтын болгаш Ле-
нинград областың ажалчы чоннарынын
күзөп соруу хып турар.

Ленинградты техниктиг депшилгени
чугула найсылалы кылдыр хуулдулар
сорулганы совет казак болгаш эш
Сталин салган. Ленинград хоорайны
үлөтүрүнүн ажалчыларынын, эртемниң
болгаш техниканың ажалдакчылары ол
сорулганы күсөдир дөш улуг көдүр-
лүшкүнүң ажалдап турарлар. Чүс-чүс
чаа машиналар, станоктар болгаш нарын
кылыгыг херекселериниң бүдүрүлгезин
шингээдип алган. Эртемниң болгаш бу-
дүрүлгениң ажалдакчыларынын чога-
дыкчы эп-найыралы хүн бүрүде өзүп,
быжыгып турар.

